

Záznam zo zasadnutia

Pracovnej podskupiny pre podporu budovania environmentálnych centier za účelom realizovania informačných aktivít (ďalej len „pracovná podskupina“)

5. marca 2021, 10.00 hod., forma stretnutia – online (MS Teams)

Zúčastnení: podľa priloženej prezenčnej listiny

PRIEBEH STRETNUTIA

1. Otvorenie

Zasadnutie pracovnej podskupiny otvorila predsedníčka *Pracovnej skupiny monitorovacieho výboru pre podporu opatrení využívajúcich zelenú infraštruktúru v rámci výziev na ochranu pred povodňami, na vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine a výzvy na informačné programy o nepriaznivých dôsledkoch zmeny klímy a možnostiach proaktívnej adaptácie* pani **Katarína Nováková**, poverená vykonávaním funkcie generálneho riaditeľa sekcie environmentálnych programov a projektov (ďalej len „SEPP“). V krátkosti oboznámila účastníkov zasadnutia pracovnej podskupiny s predmetom zasadnutia, ktorým je príprava výzvy v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia (OP KŽP), zameranej na podporu budovania environmentálnych centier za účelom realizovania informačných aktivít. Následne predstavila jednotlivých členov pracovnej podskupiny a prizvaných externých odborníkov.

2. Stručná informácia riadiaceho orgánu pre OP KŽP o vyhodnotení pripomienok k výzve zameranej na podporu budovania environmentálnych centier za účelom realizácie informačných aktivít v oblasti adaptácie na zmenu klímy

Zástupca riadiaceho orgánu pre OP KŽP pani **Gabriela Džuganová** (odbor koordinácie a metodiky SEPP) zosumarizovala pripomienky, ktoré členovia pracovnej podskupiny vzniesli počas pripomienkovania predmetného návrhu výzvy, pričom sa zamerala najmä na pripomienky, ktoré nebolo možné z pozície riadiaceho orgánu pre OP KŽP (RO pre OP KŽP) akceptovať. Pani **Džuganová** informovala, že pripomienky, ktoré RO pre OP KŽP akceptoval, boli zapracované do návrhu výzvy a jej príloh.

Vyhodnotenie pripomienok, ktoré boli prezentované v rámci bodu 2, ako aj návrh výzvy (vrátane Prílohy č. 4 výzvy - Osobitné podmienky oprávnenosti výdavkov) boli zaslané členom pracovnej podskupiny ako podklad na toto rokovanie.

3. Diskusia k vyhodnoteniu pripomienok k výzve zameranej na podporu budovania environmentálnych centier za účelom realizácie informačných aktivít v oblasti adaptácie na zmenu klímy

Pán **Martin Hakel** (Bratislavský samosprávny kraj) vyjadril podporu vzniku pracovnej podskupiny s cieľom prípravy predmetnej výzvy, pričom zdôraznil, že to bol najmä Bratislavský samosprávny kraj (BSK), ktorý ako člen Monitorovacieho výboru pre OP KŽP túto aktivitu

inicioval. BSK pripravuje projekt na vytvorenie regionálneho envirocentra v kaštieli v Čunove, ktorý má prejsť komplexnou rekonštrukciou vrátane exteriéru a sýpky. Ide o majetok hl. m. SR Bratislavy v správe m. č. Čunovo. Uznesením zastupiteľstva m. č. Čunovo previedla nájom budovy na BSK v trvaní 25 rokov, čo je v zmysle zákona maximálna doba na prenájom verejného majetku. Pán Hakel opätovne navrhuje, aby žiadateľ mohol mať k predmetným nehnuteľnostiam a hnutelným veciam aj iné právo (napr. dlhodobý prenájom), na základe ktorého je oprávnený užívať všetky nehnuteľnosti a hnutelné veci, na ktorých má byť projekt realizovaný. Na predchádzajúce dve fázy vybudovania envirocentra BSK získal podporu z dvoch programov EŠIF pri rovnakom majetkovo-právnom vzťahu. BSK navrhuje sprísniť podmienku dlhodobého nájmu tak, aby nedošlo k ohrozeniu a zneužitiu pre komerčný účel. V opačnom prípade BSK nebude môcť žiadať o nenávratný finančný príspevok v rámci tejto výzvy.

Pani **Džuganová** reagovala, že pri umožnení dlhodobého prenájmu je nevyhnutné sa zamerať na problematiku poskytovania štátnej pomoci, keďže pripravovaná výzva nespadá pod štátnu pomoc. V prípade umožnenia zhodnotenia nehnuteľností vo vlastníctve tretích osôb v rámci danej výzvy je nevyhnutné eliminovať riziko poskytovania verejného financovania vlastníkom nehnuteľností, tretím osobám, ako subjektom vykonávajúcim hospodársku činnosť, čím by mohlo dôjsť k zvýhodneniu týchto subjektov v porovnaní s inými subjektmi, ktoré vykonávajú hospodársku činnosť v rovnakej oblasti a verejné financovanie na zhodnotenie vlastného majetku im poskytnuté nebolo. Výzva je určená pre širší okruh žiadateľov, preto nastaviť podmienku v tejto oblasti je zložité. Riadiaci orgán ešte prehodnotí problematiku týkajúcu sa prenájmu verejných budov, ktoré sú vo vlastníctve verejnej správy a nie sú využívané na hospodársku činnosť vo vzťahu k poskytovaniu štátnej pomoci a v prípade potreby osloví Protimonopolný úrad SR (PMÚ) o odborné stanovisko.

Pani **Nováková** vyzvala BSK, aby zaslal podrobnejšie vstupy a základné informácie k predmetnej otázke. RO pre OPKŽP sa po metodickej stránke bude tejto otázke venovať a v prípade, že by vznikli ďalšie nejasnosti, ich bude riešiť v spolupráci so všetkými členmi pracovnej podskupiny.

Pán **Hakel** s navrhovaným postupom súhlasil.

Pán **Richard Medal (OZ Špirála)** privítal prípravu tejto výzvy, pretože z pohľadu mimovládnych organizácií (MVO) je stav ekocentier, a tým aj environmentálnej výchovy, v SR podhodnotený (napr. aj v porovnaní s ČR). P. Medal podporil myšlienku p. Hakela. Ďalej upozornil na problém kompatibility vybudovania ekocentra zo strany MVO s RIUS (kto bude danú podmienku posudzovať a ako bude hodnotená, keďže MVO nemali možnosť vstupovať do dokumentu). Podobne sa pýtal, kto a ako bude posudzovať, že informačné aktivity musia byť v súlade so strategickými a koncepcnými dokumentmi a musia prispievať k plneniu cieľov Rezortnej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu do roku 2025. Podmienky stavebného konania a verejného obstarávania sú podľa p. Medalu nastavené nevýhodne pre tých, ktorí svoj zámer iba pripravujú a tak nestihnú mať všetky tieto náležitosti predložené tak, ako je uvedené v návrhu výzvy (mať povolenie na realizáciu aktivít projektu k predloženiu žiadosti o nenávratný finančný príspevok (ŽoNFP)). Niektorí žiadatelia nemajú finančné prostriedky a môžu si dovoliť realizáciu projektu až vtedy, keď majú schválenú ŽoNFP, preto navrhuje, aby tieto dokumenty boli od žiadateľov požadované až pri podpise zmluvy. Posledná otázka smerovala k ozrejmieniu navrhovanej podmienky výzvy - oprávnenosť z hľadiska preukázania súladu s požiadavkami v oblasti posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie.

Pani **Nováková** upozornila, že všetky aktivity realizované cez OP KŽP, vrátane vybudovania envirocentier, musia byť fyzicky a finančne ukončené do septembra - októbra 2023. Zároveň uviedla, že záujem MŽP SR podporovať budovanie envirocentier nekončí a táto možnosť bude aj v rámci nového programového obdobia 2021-2027.

Pani **Miroslava Hrušková (riadiťka odboru programovania, riadenia a monitorovania programov SEPP)** členov pracovnej podskupiny informovala, že je záujem pokračovať v tejto

podpore aj do budúcnosti. Preto predmetom podpory, ktorá bola z úrovne MŽP SR v rámci prípravy nového Operačného programu Slovensko navrhnutá s cieľom zvýšiť environmentálne povedomie, je aj budovanie environmentálnych centier. Výhodou nastavenia nových podmienok podobne zameranej výzvy v rámci nového obdobia bude čerpanie skúseností s nastavením podmienok v rámci teraz pripravovanej výzvy. V rámci nového pripravovaného Operačného programu Slovensko je riadiacim orgánom Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (MIRRI). Diskusia ohľadom finančných možností podpory jednotlivých oblastí zatiaľ prebieha, a preto ešte nie je možné sa k alokáciám na túto oblasť konkrétnejšie vyjadriť. V rámci prebiehajúceho procesu strategického hodnotenia k dokumentu návrhu Partnerskej dohody SR (2021 – 27) je však možné zo strany MVO, ale aj iných subjektov, podporiť potrebu financovania tejto oblasti.

Pani **Nováková** doplnila informáciu, že v súčasnosti vyššie územné celky pripravujú tzv. vstupné správy k integrovaným územným stratégiám, ktoré obsahujú aj informácie k projektovým zámerom, ktoré sa majú realizovať počas rokov 2021 - 27 v jednotlivých krajoch. Aj tu vzniká priestor na návrh a uplatnenie požiadaviek v oblasti podpory budovania envirocentier.

Pani **Džuganová** odpovedala na jednotlivé otázky pána Medala. V prípade otázky k RIUS bude v procese výberu projektov uplatňovaná zásada bodového zvýhodnenia (2 body) tých projektov, ktoré sú súčasťou RIÚS. Táto zásada vychádza z OP KŽP a z dokumentu Kritéria pre výber projektov, kde je v rámci hodnotiaceho kritéria 1.3 uvedené, že sa posudzuje, či je projekt súčasťou schválených stratégií RIÚS, IUSRMO a NUS a súčasne miesto realizácie projektu s ohľadom na príspevok k podpore najmenej rozvinutých okresov. Táto zásada sa vzťahuje na všetky výzvy vyhlásené v rámci OP KŽP. Otázka k RIUS bude však ešte prekonzultovaná s odborom posudzovania projektov SEPP, v ktorého kompetencii je hodnotenie jednotlivých projektov (aj na základe reakcie p. Hakela, že v čase prípravy RIUS, nebolo predmetom budovanie envirocentier, preto je toto zvýhodňovanie irelevantné). Čo sa týka plnenia cieľov Rezortnej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu do roku 2025, žiadateľ vo svojej ŽoNFP popíše, ako projekt prispieva k tejto koncepcii. V rámci odborného hodnotenia budú hodnotitelia posudzovať príspevok projektu k tejto oblasti. Ďalej p. Džuganová ozrejmla, že verejné obstarávanie nemusí byť ukončené k dňu predloženia žiadosti, ale v zmysle navrhnutých podmienok výzvy musí byť vyhlásené na všetky zákazky hlavných aktivít projektu najneskôr ku dňu doplnenia chýbajúcich náležitostí ŽoNFP, čo dáva žiadateľovi ešte určitý časový priestor na prípravu verejného obstarávania. Pani **Nováková** doplnila, že proces stavebného povolenia a verejného obstarávania na základe skúseností trvá cca 9 - 12 mesiacov. Preto v tomto časovom období by sme už nemali veľa priestoru na realokáciu finančných prostriedkov v prípade, že by sa nevyčerпали. Cieľom RO pre OP KŽP je neabsorbovať všetky prostriedky tak, ako sú vyčlenené na túto aktivitu.

Pani **Džuganová** sa vyjadrila k oprávnenosti z hľadiska preukázania súladu s požiadavkami v oblasti posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie, ktorá je povinná pre všetky projekty v rámci OP KŽP, pri ktorých môže mať vykonávaná aktivita vplyv na životné prostredie. Dokumenty preukazujúce oprávnenosť z hľadiska plnenia požiadaviek v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie vydáva príslušný okresný úrad – odbor starostlivosti o životné prostredie, ktorý posúdi, či má navrhovaná činnosť vplyv na životné prostredie podľa zákona o posudzovaní vplyvov. Projekt, ktorý je predmetom ŽoNFP musí byť v súlade s požiadavkami v oblasti posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti podľa zákona o posudzovaní vplyvov.

Pani **Barbora Kováčová (Košický samosprávny kraj)** podporila návrh zástupcu BSK p. Hakela, aby dlhodobý nájom bol v rámci výzvy oprávnený a aj v otázke zvýhodňovania projektov, ktoré sú zahrnuté do RIUS. Košický samosprávny kraj (KSK) plánuje realizovať aktivity prostredníctvom výzvy v škole v prírode Kysak, kde by chcel zriadiť envirocentrum. Otázky smerovali k nastaveniu podmienok k hospodárskej činnosti, keďže aktuálne škola v prírode poskytuje aj ubytovacie kapacity. Podľa nastavenia výzvy ak by na nehnuteľnosti

dochádzalo k zmiešanému využitiu na hospodárske aj nehospodárske činnosti, nesmie podiel kapacity nehnuteľnosti vyčlenenej na hospodárske využitie presiahnuť 20 % z celkovej ročnej kapacity nehnuteľnosti (t. j. z celkovej plochy nehnuteľnosti, na ktorej sa realizujú činnosti nehospodárskeho a hospodárskeho charakteru v priebehu príslušného roka). Otázka znie, či ide o úžitkovú plochu alebo zastavanú plochu? A a či z pohľadu výzvy ide ročnú kapacitu z plochy alebo aj ročnú kapacitu z pohľadu počtu návštevníkov alebo počtu prenocovaní. Pokiaľ by škola v prírode naďalej poskytovala ubytovacie služby mimo envirocentra, tieto služby nesmú presiahnuť 20%? Otázka samostatného delenia príjmov zo služieb napr. ubytovanie v rámci envirovýchovy a samostatne oddeliť príjem, ktorý sa netýka envirocentra?

Pani **Džuganová** reagovala na otázky. Výzva bola pripravovaná tak, aby svojimi aktivitami nespádala pod poskytovanie štátnej pomoci. V súvislosti s nastavením podmienky týkajúcej sa štátnej pomoci RO pre OP KŽP komunikoval aj s PMÚ. Podľa stanoviska PMÚ sa ubytovacie a stravovacie služby považujú za hospodársku činnosť, a nie sú pridruženou činnosťou (čiže musia tvoriť maximálne „20% ročnej kapacity nehnuteľnosti“). RO pre OP KŽP však ešte opätovne oslovil PMÚ so žiadosťou o dovysvetlenie uvedenej skutočnosti. Riešením tejto situácie by v danom prípade mohlo byť napr. ak by sa v projekte dala oddeliť napr. budova slúžiaca na envirocentrum od budovy využívajúcej na ubytovanie. V prípade rekonštrukcie celej budovy envirocentra, kde budú vykonávané vzdelávacie a výchovné činnosti súvisiace s adaptáciou na zmenu klímy a do ktorej budú spadať aj ubytovacie a stravovacie služby, bude musieť byť splnená vyššie uvedená podmienka „do 20% ...“, buď z časového hľadiska (časové obdobie, počas ktorej sa budova využíva na hospodárske účely vo vzťahu k celkovému prevádzkovému času budovy) alebo z hľadiska využitia plochy (do plochy budovy sa započítava ak má budova viacero podlaží plocha každého podlažia).

Pán **Alexander Tokarčík (Trnavský samosprávny kraj)** navrhol zakomponovať primárne vzdelávanie do environmentálnych centier s cieľom dlhodobej udržateľnosti (na základe odporúčania EK). Čiže by išlo o kombinovanú realizáciu envirocentra s dlhodobým vzdelávaním predškolskej generácie.

Pani **Hrušková** reagovala, že takéto nastavenie si vyžaduje tzv. cross financing alebo financovanie aktivít oprávnených na podporu zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu (ESF), z iného fondu, v prípade OP KŽP z Kohézneho fondu, pretože formalizované vzdelávanie, či už v predškolských zariadeniach alebo aj v školských zariadeniach, je financované z ESF z Operačného programu Ľudské zdroje. Nastaviť takto v súčasnosti túto výzvu nie je možné, pretože cross financing nie je súčasťou OP KŽP. Do budúcnosti je to otázka realizácie komplexných alebo integrovaných projektov. MŽP SR takéto projekty podporuje, pričom už žiadalo Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, ako riadiaci orgán pre Operačný program Slovensko, aby prezentovalo metodiku, akým spôsobom sa budú integrované projekty v rámci operačného programu realizovať. Zatiaľ takáto metodika nebola prezentovaná. Pán **Medal** upozornil, že cieľovou skupinou výchovy a vzdelávania v tejto oblasti nemajú byť len žiaci predškolských zariadení, ale široká verejnosť.

Pani **Nováková** navrhla zriadiť na inej úrovni diskusné fórum, ktoré by riešilo otázky koncepcie rozvoja environmentálnej výchovy a vzdelávania na Slovensku.

Pán **Hakel** položil nasledujúce otázky k pripravovanej výzve: Kedy bude vyhlásená výzva a do kedy bude otvorená? Ako dlho sa očakáva hodnotenie (teraz máme v hodnotení "zelene strechy" už 15 mes)? 3. Ako bude prebiehať kontrola VO - bude aj ex ante kontrola, alebo už len expost kontrola VO? 4. Musí byť k sept. 2023 aj skolaudovaná budova?

Pani **Džuganová** odpovedala, že výzva je v zmysle harmonogramu výziev naplánovaná na feb. 2021 (+ 2 mesiace). Keď RO pre OP KŽP dorieši všetky otázky (najmä otvorené otázky s Protimonopolným úradom SR), návrh výzvy zašle na posúdenie Centrálnemu koordinačnému orgánu, ktorý má na posúdenie výzvy 2 týždne. Snahou RO pre OP KŽP je čo najskôr predmetnú výzvu vyhlásiť. Výzva bude vyhlásená ako otvorená. RO pre OP KŽP sa snaží hodnotiaci proces zefektívniť, čo sa odzrkadlilo aj v nastavení podmienok tejto výzvy

a minimalizácii počtu podmienok poskytnutia príspevku a preto veríme, že uvedené zmeny budú mať pozitívny vplyv aj na dĺžku hodnotiaceho procesu. Čo sa týka kontroly verejného obstarávania, je potrebné povedať, že koncom roka 2020 došlo k významným zmenám v riadiacej dokumentácii vydávanej zo strany Centrálného koordinačného orgánu. Systém riadenia EŠIF upravil výkon kontrol verejného obstarávania za účelom zefektívnenia procesov, a teda poskytovatelia sú povinní v nadväznosti na tieto zmeny vykonávať prioritne ex post kontrolu verejného obstarávania. Ex ante kontrola verejného obstarávania je možná len v rámci určitých typov zákaziek, a to na základe dobrovoľnej požiadavky zo strany prijímateľa. Realizácia aktivít projektu je stanovená do konca r. 2023, preto aj kolaudácia musí byť do toho času ukončená¹.

Ďalšia otázka pani **Kováčovej** sa týkala oprávnenosti prípravy projektovej dokumentácie, prieskumných prác a zameriavacích prác, ktoré by tvorili podklad do nového programového obdobia, teda investície by neboli realizované počas implementácie projektu envirocentra.

Pani **Džuganová** sa vyjadrila, že nie, takýto výdavok by bol neoprávnený, pretože všetky výdavky, ktoré vzniknú v rámci realizácie projektu musia priamo prispievať k dosiahnutiu cieľa projektu a naplneniu merateľných ukazovateľov. Projektová dokumentácia je oprávnený výdavok len v nadväznosti na zriadenie envirocentra. Je potrebné uviesť, že uvedená výzva nie je zameraná na prípravu projektovej dokumentácie.

Pani **Iveta Bohálová (SAŽP)** sa opýtala, či sú oprávnené výdavky aj na realizáciu vzdelávacích aktivít v exteriéri ekocentier. Tiež položila otázky, aké budú indikátory vzdelávacích aktivít a aká je vyváženosť z hľadiska finančných prostriedkov medzi dvoma hlavnými aktivitami projektu (aktivita 1 - zriadenie environmentálneho centra a aktivita 2 - informačné aktivity v oblasti adaptácie na zmenu klímy).

Pani **Džuganová** odpovedala, že oprávnené výdavky musia priamo súvisieť s environmentálnou výchovou v oblasti adaptácie na zmenu klímy. Aktivity, ako napr. názorové ukážky adaptačných opatrení (napr. zriadenie dažďového jazierka) a sú realizované v exteriéri sú v rámci výzvy oprávnené. Projekt musí prispievať k naplneniu merateľných ukazovateľov, ktoré sú stanovené v rámci výzvy, a to počet zrealizovaných informačných aktivít a počet osôb zapojených do informačných aktivít s čím súvisí aj výpočet hodnoty „value for money“ ktorá sa bude stanovovať vo vzťahu k počtu osôb zapojených do informačných aktivít. V rámci výzvy nebude daný limit, koľko percent výdavkov má byť určený pre jednotlivé aktivity. V výzvy je stanovená iba maximálna výška celkových oprávnených výdavkov na projekt (2 mil. EUR).

4. Rôzne

Pán **Miroslav Svetlík (odbor koordinácie a metodiky SEPP)** zdôraznil, že Príloha č. 4 - Osobitné podmienky oprávnenosti výdavkov je určená na vymedzenie najčastejšie sa vyskytujúcich oprávnených typov výdavkov v rámci pripravovanej výzvy. Ak žiadatelia nenájdu v prílohe konkrétny typ výdavku priamo explicitne vymedzený, neznamená to, že daný výdavok je neoprávnený. V rámci výzvy nie je možné vymedziť všetky typy a príklady oprávnených výdavkov z dôvodu rozdielnosti projektov ako aj typov žiadateľov. V osobitných a riadne odôvodnených prípadoch sú zo strany RO pre OP KŽP akceptovateľné aj iné typy oprávnených výdavkov ako tie, ktoré sú vymedzené v uvedenom zozname oprávnených výdavkov. Výdavky, ktoré sú neoprávnené v rámci výzvy, sú uvedené najmä v Príručke oprávnenosti výdavkov pre dopytovo orientované projekty, kap. 8, čo je rámcový dokument RO pre OP KŽP zameraný na oprávnenosť výdavkov.

¹ Pozn. Prijímatelia budú povinní skolaudovať vybudované envirocentrum pred realizáciou informačných aktivít a teda si nastaviť harmonogram realizácie projektu tak, aby v zriadenom envirocentre stihli naplniť merateľné ukazovatele týkajúce sa informačných aktivít.

5. Záver

V závere pracovnej skupiny pani **Nováková** poďakovala členom pracovnej podskupiny a pozvaným externým odborníkom za účasť na zasadnutí pracovnej podskupiny ako aj za diskusiu.

V Bratislave, dňa 30. marca 2021

Zapísala:

Mgr. Zdenka Kurčíková
tajomníčka pracovnej skupiny

Podpis:

Schválil:

Ing. Katarína Nováková
predsedníčka pracovnej skupiny

Podpis:

